

Schavan: 'Wetenschap moet geloofwaardig zijn'

De plagiaataffaire van minister Schavan

[Achtergrond](#) - 6 februari 2013 - Auteur: Redactie Duitslandweb

Minister Annette Schavan (CDU) van Onderwijs en Onderzoek is haar doctorstitel kwijt. Daartoe heeft de universiteit Düsseldorf gisteren besloten. Het spant erom of Schavan als minister kan aanblijven. Hoe heeft het zover kunnen komen? Hoe wordt in Duitsland tegen de kwestie aangekeken? Antwoorden op de belangrijkste vragen.

Wat heeft Schavan precies misdaan?

Schavan wordt verweten plagiaat te hebben gepleegd in haar proefschrift uit 1980. Ze heeft met andere woorden passages in haar dissertatie overgenomen van anderen zonder (duidelijke) bronvermelding. Dit geldt in de wetenschap als een doodzonde. Een proefschrift is bedoeld om originele kennis te presenteren en niet om andermans bevindingen als je eigen voor te stellen.

Waarom is dit méér dan een interne wetenschappelijke kwestie?

Met een geaccepteerde en succesvol verdedigde dissertatie verkrijgt je de doctorsgraad. In Nederland onderneemt maar een klein deel van de afgestudeerden zo'n promotie, die dan ook vooral geldt als opmaat tot een wetenschappelijke carrière. Al vervolgt tegenwoordig ook in Duitsland nog maar een relatief klein deel van de afgestudeerden zijn studie met een promotieonderzoek, toch geldt de promotie daar vanouds meer als de logische afsluiting van de universitaire studie. Schavan heeft bijvoorbeeld geen ander diploma dan haar doctorsbul uit 1980. In Duitsland heeft de doctorstitel buiten de universitaire wereld meer status dan in Nederland en is de titel praktisch onontbeerlijk voor veel leidinggevende rollen in de politiek of het bedrijfsleven.

Wie is achter Schavans plagiaat gekomen - en waarom pas 33 jaar na dato?

Schavan kun je in een rijtje politici plaatsen van wie de proefschriften op internet tegen het licht zijn gehouden. Wie erachter zit, blijft onduidelijk. Maar op speciale websites is te zien hoe proefschriften geanalyseerd worden op het kopiëren van teksten zonder bronvermelding. Zoals de [VroniPlag Wiki](#), vernoemd naar Veronika Saß, de dochter van ex-politicus Edmund Stoiber (CSU), die in 2011 haar titel

kwijtraakte. Via deze Wiki verloor ook FDP-politica Silvana Koch-Merlin haar doctorsgraad. Het bekendste geval is Karl-Theodor zu Guttenberg (CSU), die vanwege een plagiaataffaire na een steile politieke carrière moest aftreden als minister van Defensie. Zijn proefschrift bleek van gekopieerde teksten aan elkaar te hangen. Bovendien kwam naar buiten dat hij ambtenaren voor zijn promotieonderzoek had ingezet. Toch was hij in 2007 summa cum laude – met allerhoogste lof – gepromoveerd, voordat hij in 2011 zijn titel en politieke ambt verloor.

Hoe is Schavan haar doctorsgraad precies kwijtgeraakt?

Een anonieme internetactivist, die zichzelf 'Robert Schmidt' noemt, heeft Schavan begin 2012 van plagiaat beschuldigd. Daarop is een hoogleraar van de universiteit Düsseldorf, waar Schavan is gepromoveerd, in een maanden durend onderzoek opnieuw door haar proefschrift 'Person und Gewissen' gegaan. Op basis van zijn oordeel heeft de faculteitsraad van de filosofische faculteit in januari besloten tot [een procedure](#) om de geldigheid van Schavans promotie te controleren. Daaruit volgde gisteren [het besluit](#), met 12 tegen 2 stemmen en één onthouding, Schavan haar doctorsgraad af te nemen. Doorslaggevend waren volgens de raad de "kwaliteit en omvang van de vastgestelde gevallen van plagiaat" en "het publieke belang van de waarborg van de eerlijkheid van het behalen van wetenschappelijke kwalificaties".

Moet Schavan nu aftreden als minister?

De oppositie vindt van wel. Ze is tenslotte minister van Onderzoek. Maar bondskanselier en partijgenoot Angela Merkel heeft haar volste vertrouwen in Schavan uitgesproken. Zolang de regeringspartijen CDU/CSU en FDP haar steunen, is ze niet gedwongen af te treden. Ze gaat bovendien tegen de uitspraak van de universiteit Düsseldorf in beroep. Zolang dat loopt, mag ze haar titel blijven dragen. Het zal haar sterken dat ze veel steun krijgt, zowel uit de wetenschap als uit de media. Zo heeft de voorzitter van de wetenschappelijke Alexander-von-Humboldt-Stiftung in de Süddeutsche Zeitung haar werk als minister nadrukkelijk geroemd. Columnisten van de online versies van de [Süddeutsche Zeitung](#), [Die Welt](#) en [Die Zeit](#) noemen het afpakken van haar titel verkeerd.

Welke argumenten spreken tegen het afnemen van haar doctorsgraad?

De columnist op Welt Online noemt het "buitenproportioneel" om een 33 jaar oud proefschrift nu nog opnieuw te beoordelen. In principe is de zaak al drie jaar verjaard, ware het niet dat de Düsseldorfse faculteitsraad zich beroept op 'nieuwe feiten die aan het licht kwamen'. De columnist vraagt zich af of dit zo is: "De

passages in haar proefschrift zijn niet nieuw. Ze zijn sinds 1980 in te zien.” Daarbij zijn haar vergrijpen niet zo ernstig, zo beargumenteren Süddeutsche.de en Zeit Online, om haar daar nu nog zo zwaar voor te straffen.

Aan de andere kant heeft Schavan het zichzelf niet gemakkelijk gemaakt. Ze was zelf een van de grootste critici van Guttenberg. Ze gebruikte grote woorden toen zijn fraude aan het licht kwam, zoals haar uitspraak dat de “wetenschap onafhankelijk en geloofwaardig moet blijven.” En ook: “Als iemand die zelf 31 jaar geleden gepromoveerd is en in haar beroepsleven veel promovendi mocht begeleiden, schaam ik me openlijk [voor Guttenberg].” Al legt [Spiegel Online](#) goed uit waarom het bedrog van Guttenberg, die ook nog eens loog tegen de Bondsdag, echt van een andere orde was dan dat van Schavan.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/55/schavan-wetenschap-moet-geloofwaardig-zijn>